

ELMÉLET–MÓDSZERTAN

DR. KULCSÁR J. LÁSZLÓ

Rendhagyó gondolatok a várossá nyilvánításról a megkésett fejlődés kontextusában*

Mint Tóth József vitaindítójában olvashattuk, a várossá nyilvánítás kérdésköre régóta foglalkoztatja a társadalomtudományok művelőit, s e vita fő témája a városodás (mennyiség) és a városiasodás (minőség) közötti ellentmondás. A szakmai vita mellett, a városi cím adományozáshoz kapcsolódóan szinte óramű pontossággal jelennek meg cikkek a folyamat átpolitizáltságáról és a városállomány mesterséges felduzzasztásáról. Gyakran elhangzik, hogy a szakmai érvek háttérbe szorulnak a politikai érdekek mögött, aminek folyománya, hogy a várossá nyilvánítás nemcsak szakmai, hanem politikai vita is. Ez valóban így van, és mivel a közigazgatás rendszer (beleértve a várossá nyilvánítás szabályozását) az államhatalom dominiuma, tehát szükségképpen átpolitizált (sőt, Kelet-Európában túlpolitizált), így a szakmai vitának a politikai kontextust nem szabad figyelmen kívül hagynia.

Ez a politikai kontextus a megkésett társadalomfejlődés terméke, s mint ilyen, már régóta befolyásolja a magyarországi városfejlődést, illetve az általános település- és területfejlesztést. A két világháború közti közigazgatási racionalizálási programok (például Magyary Zoltán munkássága) és az államszocializmus alatti szervezési-funkcionális célzatú kísérletek (mint az Országos területfejlesztési koncepció) is ugyanezzel a problémával küszködtek. Fontos tehát megvizsgálni, hogy mi is a hatása e megkésett ségnek a mai várossá nyilvánításra. Első látásra ugyan a kettőnek nem sok köze van egymáshoz, de én ennek ellenkezőjét állítom, és egy rövid történeti áttekintés után arról szólok, hogy a jelen vita miként is hasznosíthatja ezt a rendhagyó perspektívát.

A megkésett társadalmi fejlődés tézise kiváló magyar és nemzetközi tudósok egész sorának munkájában jelenik meg (Bibó 1948, Szűcs 1983, Chirot 1989, Schöpflin 1993, Janos 2003, Berend 2003, hogy csak néhányat említsek), és itt nem cél az elmélet részletes bemutatása, mindössze egyetlen aspektusát, az urbanizáció kérdéskörét szükséges elemezni. Elfogadott nézet, hogy a városfejlődés és városi autonómia a nyugati társadalmi és politikai rendszer kialakulásának lényeges elemei voltak Wallerstein „hosszú XVI. százada” óta. A városok gazdasági és politikai szerepe ellensúlyt képezett a földbirtokos arisztokráciával és a központi államhatalommal szemben, és elősegítette a plurális politikai struktúrák és a kapitalista gazdálkodás kialakítását. Ezzel szemben Kelet-Európában társadalmi és gazdasági struktúrájukat nézve a városok néhány kivételtől eltekintve lényegében nagy falvak maradtak, ahol az agrárgazdaság túlsúlya és a hozzá kapcsolódó konzervatív társadalmi rend nem tette lehetővé a nyugatihoz hasonló struktúrák kialakulását. Történelmi perspektívából a kelet-európai városok nyugati társaikhoz képest több-

* Hozzászólás Tóth József vitaindító cikkéhez, amely a Területi Statisztika 2008. májusi számában jelent meg.

nyire fejletlenek maradtak, és ami még fontosabb: elsősorban nem gazdasági, hanem közigazgatási centrumok voltak.

Ebből következik az az állítás, hogy a keleti végeken a városok fejlődését jelentős mértékben nem a gazdasági viszonyok, hanem a közigazgatási funkciók mozgatták. Nyugaton a városok közigazgatási funkciói a gazdasági folyamatok eredményeiként halmozódtak fel, míg Kelet-Európában ez inkább fordított sorrendben történt, a városi jogállás segítette elő a gazdasági fejlődést. A városi autonómia kialakulásában térségünkben is nagy szerepe volt ugyan a gazdasági kiváltságoknak (vásároltatás, árumeállítás), de ez a folyamat befejezetlen maradt. Ez a helyzet természetesen bizonyos különbségeket takart még a történelmi Magyarországon belül is, hiszen eltérő fejlődési pályán mozogtak például a felvidéki, erdélyi és alföldi városok.

Miután a közigazgatási funkciókat az államhatalom adományozza, így az állam szerepe a városfejlődésben vitathatatlan. E szempontból nem volt sok különbség az 1945 előtti időszak és az államszocialista rendszer között. Mindkét történelmi korszakban az állam aktív vagy passzív szerepe és közigazgatási eszköztára volt a meghatározó az erőforrások területi újraelosztása és így a városfejlődés során.

1945 előtt, különösen az első világháborút megelőzően, a városi cím egyfajta történelmi folytonosság terméke volt, és elsősorban a politikai jogok terén jelentett előnyöket. Bár a városi rang nem volt állandó (ellentétben a mai gyakorlattal, el is lehetett veszíteni), a várossá nyilvánítás esetleges és visszafogott volt. 1919 és 1945 között például mindössze 13 település kapott városi rangot (Szigeti 2002), ebből tíz 1921 és 1924 között a trianoni határokat követő kényszerű térszervezés eredményeképp. Jellemző azonban, hogy összességében a két világháború között a politikai akarat sikeresen akadályozta meg a racionális térszervezést, legyen szó a városokról vagy a megyehatárokról. A trianoni határ és így az ország gazdasági és politikai térszerkezete is ideiglenesnek minősült.

Ebben az időszakban az állam szerepe passzív volt, hiszen a piacgazdasági viszonyok nem tették lehetővé az államszocializmusra jellemző gazdasági erőforrás koncentrációját. A hatalomhoz vezető út azonban nem a gazdasági sikeren, hanem az állami-közigazgatási pozíciókon keresztül vezetett, demonstrálva a megkésett társadalomfejlődés egyik legfontosabb jellemzőjét, az etatizmust, vagyis az állam dominanciáját. Magyarország ebben az időben gazdasági kényszerpályán volt, és az államot kézben tartó politikai elit a hatalom, vagyon és privilégiumok megszerzésére és megtartására koncentrált. A modernizációt elősegítő koherens szakpolitikák kialakítása már csak azért sem történhetett meg, mert a politikai elit nagyjából alkalmatlan volt a megkésett empirikus mutatóit értelmezni (dacára az ország kiváló statisztikai hagyományainak), és ezt az alkalmatlanságát a nemzet történelmi nagyságára és szimbolikus intézményrendszerének, elsősorban a vármegyéknek fontosságára való hivatkozással palástolta.

A kommunista párt hatalomra jutása a legtöbb elemző számára a gyökeres fordulatot jelenti. A megkésett társadalomfejlődés szempontjából azonban a változás korántsem drámai. Az állam a modernizáció legfőbb letéteményese maradt, sőt még inkább azzá vált, és ez a folyamat továbbra is csak felülről vezéreltként volt elképzelhető. A modernizáció konceptuális képe persze megváltozott, az exportorientált, dependens agrárgazdaságot a szovjet mintájú iparosítás váltotta fel. Témánk szempontjából két különbséget szükséges még kiemelni. Először is, a múltba révedő keresztény-konzervatív kurzust felváltó kommunista ideológia a rá jellemző extrém leegyszerűsítéssel határozta meg az

elmaradottság okait és a modernizáció szakpolitikáit. Az erőltetett iparosítás és a vele járó urbanizáció egyértelművé tette a városok elsőbbségét a vidékkel szemben. Ez ideológiai szempontból is fontos volt, hiszen a politikai bázisul szolgáló városi munkásság aránya 1945 előtt alacsony volt. Másodsorban pedig, egy addig példa nélkül álló erőforráskoncentráció biztosította, hogy az állam passzív és visszahúzó(dó) szerepét felváltsa egy rendkívül aktív, bár többségében belső szakpolitikai ellentmondásokkal terhelt irányítás. Ezek eredményeképpen az államszocialista rendszerben a városi rang az erőforrások központi újraelosztása tekintetében volt elsőrendű fontosságú, egyes időszakokban kizárva a magyar települések felét bármilyen központi forrásjuttatásból (Hajdú 2001). Ez eleinte jelentős városi vándorlási többletet okozott a vidék népességszámának rovására. Az extenzív iparosítás idővel azonban megállt, és a nyolcvanas évekre az a furcsa dinamika alakult ki, hogy a városi lakosság növekedése elsősorban a várossá nyilvánítás, és nem a pozitív migráció vagy a természetes szaporulat eredménye lett (Beluszky 1983). Ez a dinamika 1990 után sem változott.

A megkésett társadalomfejlődés és a történelmi kontinuitás sajátos XX. századi társadalompszichológiai következménye egy erős várospreferencia lett, amely fontos alakítója a jelen helyzetnek.¹ A modernizáció igénye magában hordozza az urbanizáció pozitív szerepét a társadalomfejlődésben, és ez a szemlélet megtalálható az 1945 előtti és utáni rendszerekben egyaránt. A különbség talán csak annyi, hogy 1945 előtt a városi életminőség előnyei egyfajta „organikus” melléktermékei a megkésett fejlődésből fakadó térbeli egyenlőtlenségeknek, míg az államszocialista rendszerben ezek az előnyök az ideológiában és a szakpolitikákban is egyértelmű hangsúlyt kaptak. Más szóval: 1945 előtt az államnak nem volt más választása, mint túrni a városokat modernebbnek tartó közfelfogást, míg 1945 után ezt a közfelfogást az állam aktívan propagálta is.

A várospreferencia mint társadalompszichológiai jelenség folyamatos megerősítést nyert a vidékkel kapcsolatos nézetek révén. A vidékiség már vagy 200 éve az elmaradottság szimbóluma, hol több, hol kevesebb joggal. (Kérdés persze, hogy mit tekintünk vidéknek, de ez másik vita.) Az 1945 előtti szépirodalom és szociográfia – éppúgy, mint az államszocialista szakírások legtöbbször – a vidéki, falusi életminőséget alsóbbrendűnek, a modernizáció akadályának, jobb esetben érdekesnek, de általánosságban nem különösebben megőrizni valóknak látta. Ez a differenciálatlan kép természetesen hamis volt, de a társadalompszichológia szempontjából ez mellékes. A lényeg, hogy az államszocializmus utolsó éveire a magyar társadalomban stabilan rögzült a városi élet felsőbbrendűsége és kívánatos volta, bár folyamatosan jelen volt a városok közti különbségtétel is. 1945 előtt az alföldi „porvárosokat”, vagy ahogy a kortárs ifj. Leopold Lajos (1988) írta, az „ok nélküli” városokat tartották érdemtelennek a városi rangra, míg az államszocializmus alatt a szinte semmiből teremtett, nehézipari, „csinált” városokról gondoltak hasonlót (Szirmai 1988).

E történelmi áttekintés után vizsgáljuk meg, miként befolyásolta ez a helyzet a várossá nyilvánítást 1990 után, és melyek azok a strukturális problémák, amelyek a folyamat ésszerű szabályozását igencsak megnehezítik! A köznyelvben rendszerváltásnak aposzt-

¹ A várospreferencia önmagában nem kelet-európai sajátosság, hiszen a nyugati társadalmakra is jellemző, különösen az 1970-es évek paradigmaváltását megelőzően. Igaz, ott közel sem ennyire sarkított formában jelentkezett.

rofált fordulatot követően a magyar társadalomfejlődés három igen fontos területen nem volt képes elszakadni a történelmi kontinuitástól.

Először is, Magyarország továbbra is az európai periféria része, amelyen az uniós csatlakozás sem változtatott, mivel a globalizáció kihívásaira Európa hagyományosan lassan reagál.² Az ország perifériapozíciója továbbra is kíméletlen küzdelmet jelent a szűkös forrásokért, elsősorban a befektetési tőke házhoz csábításáért, amelyben – mint erre Tóth József is utalt – a városok előnyben vannak. A befektetők várospreferenciáját részben közvetlen előnyök (a népesség száma és összetétele, az infrastruktúra stb.), részben pedig közvetett pozitív benyomások (lokalpatriotizmus, presztízs, térségi szerep) mozgatják. Az erőforrásokért vívott versenyben a települések eszközkészlete limitált, és ez különösen igaz a kisebb településekre, mint amilyenek a városaspiránsok is. A városi rang kicsikarása hatékony eszköznek tűnik, amely a közvélekedés szerint idővel magával hozza az említett előnyöket, és végül is gazdasági fejlődéssé konvertálható. Amennyiben azonban a városi rang pusztán állami adomány eredménye, fennáll a veszélye annak, hogy a gazdasági fejlődés nem autonóm, hanem szervilis módon történik.

A második „történelmi átok” a politikai kultúra színvonala és eszközkészlete, amely tulajdonképpen az említett periféria helyzetből fakad. Mivel az erőforrások mindig is szűkösek voltak, a hatalomért folytatott versenyben csaknem minden megengedett volt, és a pozícióba kerülést követően a politikai hatalmat maximalizálni kellett, hogy a potenciális kihívók esélyeit csökkentsék. Miután az állam elsődleges szerepet játszott e folyamatban, hiszen a legtöbb erőforrás itt összpontosult, ez a kultúra az állam működésében is mély nyomot hagyott. Ennek köszönhető a közbeszédben gyakran megjelenő kritika, amely a várossá nyilvánítást tisztán politikai érdek mentén történőnek látja. Önmagában ez a kép valószínűleg hamis, de az egyértelmű, hogy a folyamat átláthatatlansága (nem világos, hogy a városi fejlettség indikátorai milyen súllyal esnek latba az elbírálásnál) és a szakmai előterjesztés, valamint a végleges lista közötti különbségek sokakban gyanút ébresztenek. Az sem mellékes, hogy mivel választási évben nincs várossá nyilvánítás, így az azt megelőző évben az átlagosnál több város próbál szerencsét, és több várossá nyilvánítás is történik. Ez ékes bizonyítéka annak, hogy mind az aspiránsok, mind a döntéshozók ugyanabban a politikai kultúrkörben szocializálódtak, és jól ismerik az íratlan játékszabályokat. Ha egy aspiráns település döntéshozói³ tudják, kinél kell lobbizni, van bennfentes információ az elbírálásról, és tapasztalt, a rendszert ismerő pályázatírókat választanak ki (mellesleg sokszor a pályázat megírása is jó üzlet), akkor a pozitív döntés esélyei jelentősen megnövelhetők.

A várossá nyilvánítást így két, egymást erősítő politikai nyomás élteti. Egyrészt létezik egy nyomás alulról, mivel a szóba jöhető településeken számos önkormányzati vezető kívánja a városi cím előnyeit kiaknázni. Másrészt létezik egy nyomás felülről, amikor a központi államhatalom (pártszínektől függetlenül) a paternalisztikus tradícióknak megfelelően képtelen ellenállni az ekként megszerezhető politikai tőkének.

2 „Kompországunk” nem ért révbé 2004-ben, bármennyire is ezt szeretne volna láttatni a propaganda. Az utóbbi években egyre gyakrabban felemlített „többsebességes Európa” képe sem arra enged következtetni, hogy felzárkózásunk gyors lesz, főként ha az EU domináns hatalmai sem érdekeltek ebben.

3 Sokatmondó, hogy a várossá nyilvánítási kezdeményezések általában nem a lakosságtól, hanem a helyi elitől indulnak ki. A helyi elit átalakulásáról, motivációiról hasonló kontextusban más helyen írtunk már (Kulcsár – Domokos 2005).

A harmadik probléma a továbbra is domináns várospreferencia és a vidék sokszor negatív imázsa. Mint Csire és Kovács (2002) megjegyezte, a jelenkori vidékképzetek között számos negatív elem van a tradicionális populizmustól az archaikus fejletlenségen át a „vidék mint a modernizáció akadály” képzetkörig. Mint korábban említettem, a várospreferencia történelmi termék, és mint ilyen, csak nehezen és lassan változik. Sajnálatos módon azonban a szakmai-közigazgatási szabályozás sem segíti elő a változást. A településrangok rendszere e szempontból ugyanis reménytelenül dichotóm: vannak városaink és községeink (vagyis falvaink, hiszen a község szót a közbeszéd nem igazán használja). Léteznek egyéb közigazgatási kategóriák (nagyközségek, kistérségek, megyei jogú városok), de ezek fejlődéstörténeti szempontból tartalom nélküliek.

A nemzetközi urbanisztika már túllépett a dichotóm városi–vidéki meghatározáson (Champion 2004, Brown – Cromartie – Kulcsár 2004). Bár a sarkított és politikailag töltött fogalomhasználat nálunk ezt akadályozza, a településegységek kialakulása, amelyre Kőszegfalvi György is utalt egy új szemlélet érdekében érvelve, fontos trend. Hasonlóképpen Tóth József is említette a „kiüresedett nagyközség-kategória” tisztázásának fontosságát. Mindkét folyamat a város–vidék dichotómia közigazgatási fellazításának az irányában hatna, és hosszabb távon jelentéktelenné tenné a várospreferencia irreális (pusztán az elnevezésből fakadó) elemeit. A településegységek-alapú szemlélet különösen alkalmas erre, hiszen agglomerálódó térségeinkben számos község található, amelyek a migrációs mutatókat nézve preferáltak, és pozitív imázssal bírnak. Ez pedig arra utal, hogy a település rangja kevésbé meghatározó, ha a referenciakeret egy egész településegységre, amely funkcionálisan amúgy is megfelelőbb elem a térbeli változások elemzésekor.

Itt kell megemlíteni azt a paradox helyzetet, hogy a migrációs mutatók szerint a városok 1990 óta folyamatosan népességet veszítenek a vidék javára. Ebből arra következtethetünk, hogy a várospreferencia és a vidék negatív imázsa nem teljesen egyértelmű. A kép természetesen árnyaltabb, és mint máshol megírtuk (Brown – Kulcsár J. – Kulcsár – Obádovics 2005), a vidéki pozitív migráció rendkívül szelektív. A városi migrációs veszteség is elsősorban a nagyvárosokra jellemző, további indokként szolgálva a dichotómiától való elmozduláshoz.

Összefoglalva tehát: a várossá nyilvánítás problémái nem pusztán tervezési-közigazgatási kérdések, hanem egy adott történelmi kontextusban zajló társadalomfejlődés produktumai. A jelenlegi helyzet a történelmi periféria pozíciójából fakadó erőforrás-szűkösség és politikai kultúra, valamint a közigazgatási dichotómia által is serkentett várospreferencia következménye. Kérdés, hogy milyen változásra számíthatunk, illetve mit is tehet a szakma ennek érdekében.

Sajnálatos módon a perifériapozíció nem fog elmúlni egyhamar. Egy Janos (2003: 418) által idézett tanulmány 45 évre teszi az időt, amennyi ahhoz szükséges, hogy Magyarország elérje az EU egy főre jutó jövedelmének 70%-át. Az efféle számítások persze ritkán pontosak, de a legtöbben egyetértenek, hogy legalább egy generáció kell a felzárkózáshoz. Ezalatt az ország ki lesz téve ugyanannak a politikai versenyfelfogásnak, amely az elmúlt évtizedeket jellemezte, és amelyek alapján sok optimizmusra nincsen okunk, különösen, ha ez a kultúra folyamatosan újratermelődik.

Ennél kedvezőbbek a kilátások a város–vidék dichotómia felszámolása tekintetében. Ez sem könnyű persze, hiszen a közigazgatási rendszert érintő változások nagy része

politikai akarat függvénye, de ha a területfejlesztési aspektust elválasztjuk a képviseleti aspektustól, akkor nem lehetetlen eredményeket elérni.⁴ A területfejlesztésből az államnak valamennyire vissza kellene vonulnia, és az uniós szubszidiaritási elvnek megfelelően minél több jogosítványt és erőforrást kellene delegálni lefelé (ennek módja és demokratikus kontrollja egy újabb vita témája).

A legtöbb reményre okot adó változás talán a vidékkép lassú átalakulása, amely az EU vérkeringésébe bekerülés egyik egyértelműen pozitív hatása. A vidék konceptuális leválasztása a mezőgazdaságról bonyolult feladat nyugaton is, de Kelet-Európában talán még fontosabb is, hiszen a vidék adja a keretet a mezőgazdasághoz, és nem fordítva. A közvéleménynek a vidékről nem szabad, hogy elsősorban a gazdatüntetések, a vidékfejlesztésként eladott agrárszubszidiák és területi klientúraépítés jusson eszébe. Az egészséges lokálpatriotizmushoz pedig nem szükséges a városi rang – kivéve persze, ha a vidék az elmaradottság szimbóluma, ahol nincs miért lokálpatriótának lenni.

Véleményem szerint tehát a várossá nyilvánítási vita nem szabad, hogy leragadjon a technikai kérdések (népességszám-feltétel, intézményi ellátottság stb.) szintjén. Két irányban különösen fontos lenne a továbblépés. Az egyik, hogy a szakmának a térség- és településfejlődést nem egyedi településekben, hanem funkcionálisan összetartozó egységekben kell értelmezni és elemezni, miként Kőszegfalvi György érvelt a település-együttesek és kistérségek, illetve Tóth József a centrum és vonzáskörzete példáján. A másik irány a folyamat átláthatóvá tétele. A zárt ajtók mögött zajló elbírálás nemcsak állandó gyanakvást szül, hanem kifejezetten élteti azt a politikai kultúrát, amelyben a lobbicsoportok és a kapcsolati tőke szerepe a meghatározó.

A vitaindítóban elhangzott, hogy van lehetőség a szakmai konszenzusra, és ezzel egyet is értek. Ez a konszenzus azonban nem légüres térben, hanem egy adott politikai környezetben születik majd meg. Ahhoz pedig, hogy a szakma sikeresen tegye a dolgát, ismerni kell e környezet dinamikáit és korlátait egyaránt. Tóth József azt a költői kérdést tette fel, hogy „mikor ébred rá a politikai szféra, hogy a döntések felelős meghozatalához szüksége van a tudomány eredményeire?” Véleményem szerint a politikai szféra erre magától nem fog ráébredni, mivel a megkésett társadalomfejlődés tehetetlenségi nyomatéka ezt a reflexet elnyomta. Remélhetőleg azonban a szakma koordinált nyomása elég erőteljes lesz a folyamat ésszerű szabályozásához, mielőtt az ország kifogy a várossá nyilvánítható településekből.

IRODALOM

- Andrew C. Janos* (2003): Haladás, hanyatlás, hegemonia Kelet-Közép-Európában. Helikon, Budapest
Beluszky Pál (1983): A várossá nyilvánítás szerepe a területfejlesztésben. Állam és Igazgatás, 1983/10.
Berend T. Iván (2003): History Derailed. Central and Eastern Europe in the Long Nineteenth Century. University of California Press, Berkeley
Bibó István (1948): Eltorzult magyar alkat, zsákutcás magyar történelem. Válasz 8.
Brown, David, John Cromartie és Kulcsár J. László. (2004): Micropolitan Areas and the Measurement of American Urbanization. Population Research and Policy Review 23.

⁴ A képviseleti aspektus tisztán pártpolitikai kérdés, és a régiókkal és megyékkel kapcsolatos 15 éve tartó kötélhúzás jól mutatja, hogy itt szakmai érveknek helye nincs. A politikai megfontolások erősségét az is mutatja, hogy e tekintetben „sikeresen” tudunk ellenállni az uniós nyomásnak is.

- Brown, David, Kulcsár J. László, Kulcsár László és Obádovics Csilla* (2005): Post-Socialist Restructuring and Population Redistribution in Hungary. *Rural Sociology* 70.
- Champion, Tony* (2004): Lest We Re-invent the Wheel: Lessons from Previous Experience. In: Champion, T. and Hugo, G. (szerk.) *New Forms of Urbanization: Beyond the Urban–Rural Dichotomy*, Aldershot: Ashgate
- Chirot, Daniel* (1989): Causes and Consequences of Backwardness. In: Daniel Chirot (szerk.) *The Origins of Backwardness in Eastern Europe*. University of California Press, Berkeley
- Csige András és Kovács Imre* (2002): Vidéki történet. In: Kovács I. (szerk.) *Hatalom és társadalmi változás: A poszt-szocializmus vége*. Napvilág, Budapest
- Hajdú Zoltán* (2001): Magyarország közigazgatási földrajza. Dialóg–Campus, Budapest–Pécs
- Iff. Leopold Lajos* (1988): Színlelt kapitalizmus. *Medvetánc* 1988/2–3.
- Kulcsár J. László és Domokos Tamás* (2005): The Post-Socialist Growth Machine: The Case of Hungary. *International Journal of Urban and Regional Research* 29.
- Schöpflin, George* (1993): *Politics in Eastern Europe, 1945–1992*. Blackwell, Cambridge
- Szigeti Ernő* (2002): *Község, város, jogállás*. Magyar Közigazgatási Intézet, Budapest
- Szirmai Viktória* (1988): „Csinált” városok. Magvető, Budapest
- Szűcs Jenő* (1983): Vázlat Európa három történelmi régiójáról. Magvető, Budapest

Kulcsszavak: megkésett fejlődés, urbanizáció, várossá nyilvánítás, modernizáció.

Resume

The Hungarian public discourse on urban reclassification often focuses on the contradiction between the quantitative and qualitative indicators of urbanization. This paper offers an unorthodox view on the subject by placing the discourse in the context of belated societal development. Some of the problems of urban reclassification today are results of Hungary's long term periphery position and related political culture. This is coupled with an urban preference stemming from the historical image of rurality. This paper argues for a comprehensive examination of urban reclassification, one that goes beyond the study of basic indicators and accounts for the the impact of political and societal environment.

* * *

A szerkesztőség szívesen ad teret további véleményeknek is.